

Advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Woningbouw Brandevoort fase II, Helmond

4 februari 2003

ISBN 90-421-1119-4
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Probleemstelling.....	3
3.2 Doel.....	3
3.3 Besluitvorming.....	4
4. ALTERNATIEVEN	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Nulalternatief.....	4
4.3 Alternatieven en mma	5
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN	6
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	6
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	7
8. EVALUATIEPROGRAMMA	7
9. VORM EN PRESENTATIE	7
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	8

1. INLEIDING

De gemeente Helmond wil in de 2^e fase van de ontwikkeling van het gebied Brandevoort ca 3000 woningen en 45 ha bedrijventerrein realiseren na 2005. De 1^e fase van de ontwikkeling van het gebied Brandevoort is reeds grotendeels gerealiseerd en omvat 3000 woningen.

In het Uitwerkingsplan Stadsregio Eindhoven-Helmond van het Streekplan 1992 is de locatie Brandevoort vastgelegd. Ter onderbouwing van dit besluit is hiervoor toen al een m.e.r. procedure gevolgd. Gezien de recente jurisprudentie, waarin MER'en op streekplanniveau onvoldoende gedetailleerd worden geacht voor het niveau van het bestemmingsplan, wordt voor de 2^e fase van Brandevoort (Brandevoort II) een nieuw MER opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan.

Bij brief van 9 december 2002 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport¹. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant op 11 december 2002². Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties⁴ en deze bij haar advisering betrokken.

Naast de startnotitie heeft de Commissie kennis genomen van de inhoud van het Masterplan voor de ontwikkeling van het totale gebied Brandevoort. De startnotitie in samenhang met dit Masterplan geeft veel voor het MER relevante informatie. Met de realisatie van Brandevoort I op basis van het Masterplan is de hoofdlijn van de ontwikkeling van Brandevoort II immers grotendeels al vastgelegd. Dit advies richt zich dan ook met name op die onderwerpen die, gegeven de uitgangspunten van het Masterplan, van uit milieuoptiek voor de inrichting van Brandevoort II nog relevant zijn en aanvullend zijn op hetgeen in de startnotitie al is opgenomen.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Zie Bijlage 4.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De belangrijkste onderwerpen in het op te stellen MER zijn naar de mening van de Commissie:

1. Ontwikkeling meest milieuvriendelijke alternatief

Bij het ontwikkelen van het meest milieuvriendelijk alternatief adviseert de Commissie aandacht te besteden aan:

- het realiseren van hoge dichtheid en andere functies (incl. kantoren) aan de noordzijde van het spoor direct aansluitend aan de Veste;
- de mogelijkheden om compacte bebouwing te realiseren ten westen van de Veste gecombineerd met robuuste groene zones;
- een duidelijke oriëntatie van bebouwing en infrastructuur (w.o. die voor langzaam verkeer routes) op de voorstadhalte;
- een waterhuishoudkundige inrichting van Brandevoort II waarin conservering van gebiedseigen water en behoud van natte ecologische waarden (nieuwe groene aders en Coovelsch bos) centraal staan.

2. Bestaande milieusituatie en effecten

Bij de beschrijving van de bestaande milieusituatie en de effecten ligt naar de mening van de Commissie het accent op:

- de samenhang tussen het abiotische systeem (bodem, water), de ecologische en de landschappelijke waarden;
- de geluidhinder door verkeer en bedrijvigheid;
- en het energiegebruik en de daaraan gekoppelde CO₂ reductie.

Tevens vraagt de Commissie speciale aandacht voor een kwalitatief goede samenvatting, aangezien deze een belangrijke publieksfunctie heeft en voor de bestuurlijke besluitvorming van groot belang is.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleemstelling

De locatie Brandevoort is eerder vastgelegd in het Uitwerkingsplan Stadsregio Eindhoven-Helmond. Locatie-alternatieven zijn in dit MER dus niet aan de orde. Volstaan kan worden met een motivatie van de keuze voor Brandevoort. Geef daarbij aan of de gegevens die ten grondslag hebben gelegen aan de keuze voor Brandevoort nog actueel zijn. Pas deze gegevens zonodig aan. Ga ook in op de voor- en nadelen vanuit milieuoptiek van de locatie ten opzichte van andere onderzochte locaties en leid hieruit de specifieke aandachtspunten af voor de inrichting van Brandevoort. Geef aan op welke wijze met deze aandachtspunten rekening is gehouden bij het opstellen van het Masterplan en beschrijf de daaruit voortvloeiende inrichtingsmaatregelen die in Brandevoort I zijn gerealiseerd.

De startnotitie meldt onder 2.3 een aantal trends op de woningmarkt, zoals individualisering en vergrijzing waarmee bij de inrichting rekening zal moeten worden gehouden. Vertaal deze in het MER naar concrete inrichtingseisen voor het gebied Brandevoort II.

De startnotitie en het Masterplan geven uitsluitend informatie over vraag en aanbod van woningen. In Brandevoort II is ook 45 ha bedrijventerrein voorzien. Het MER zal derhalve informatie moeten geven over de behoefte aan bedrijventerrein voor het type bedrijven, waarvoor het terrein bestemd gaat worden.

3.2 Doel

De startnotitie omschrijft als doel voor het project: *Het ontwikkelen van een kwalitatief hoogwaardig woongebied met bijbehorende voorzieningen. Een zelfstandige nederzetting die enerzijds een belangrijke meerwaarde oplevert voor de ontwikkeling van de stad Helmond en anderzijds een bijdrage levert aan het verstedelijkingsbeleid in de regio. Dit uiteraard zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin.*

Beschrijf welke concrete toetsingscriteria uit deze algemene doelstelling worden afgeleid. Ga daarbij bijvoorbeeld ook in op:

- de ambities voor groen binnen de wijk en voor het gebied rond de wijk;
- de doelstellingen voor waterberging;
- de nagestreefde EPL.

Geef aan welke ambities taakstellend zijn en welke nastrevenswaardig.

3.3 Besluitvorming

De startnotitie geeft in hoofdstuk 3 reeds een uitgebreid overzicht van genomen besluiten op rijks-, provinciaal en lokaal niveau en de inhoud van het nu te nemen besluit. Deze kan in het MER worden overgenomen.

Sinds februari 2001 is het verplicht om bij r.o. plannen een zgn. Watertoets uit te voeren⁵. Onderdelen van deze Watertoets zijn o.a. vroegtijdig overleg met de waterbeheerder(s) over de benodigde informatie die in het kader van de Watertoets gegeven moet worden en uiteindelijk een beoordeling van de plannen door de waterbeheerder(s). Tezijnertijd moet bij het (ontwerp)besluit een waterparagraaf worden gevoegd. De Commissie adviseert om zo snel mogelijk het overleg te starten met de waterbeheerders, zodat de benodigde informatie opgenomen kan worden in het MER.

Als ecologisch waardevol worden in de startnotitie aangemerkt: het Coovelsch Bos, het gebied Diepenbroek en de zone langs het Eindhovens kanaal. Beschrijf of en zo ja welke speciale status deze gebieden hebben in rijks- en/of provinciaal beleid en welke consequenties dit heeft voor de planvorming.

Indien in het plangebied planten- of diersoorten voorkomen die beschermd worden op grond van de Flora- en Faunawet, dienen deze soorten – bij voorkeur door middel van het opsommen van doelsoorten – in het MER vermeld te worden. Tevens dient er beoordeeld te worden of de voorgenomen activiteit zal kunnen leiden tot overtreding van de in de Flora- en Faunawet genoemde verbodsbepalingen. Indien dat het geval kan zijn, zal er een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en Faunawet moeten worden aangevraagd. Geef in het MER aan op welke gronden de gemeente denkt om voor een ontheffing in aanmerking te komen.

4. ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Geef een globaal inzicht in de maatregelen die in de aanlegfase worden getroffen om tijdelijke negatieve effecten op de waterhuishouding te voorkomen en hinder (geluid, trillingen, veiligheid) te beperken.

4.2 Nulalternatief

Het nulalternatief, waarbij Brandevoort II niet wordt gerealiseerd, wordt in de startnotitie als een niet reëel alternatief aangemerkt. De Commissie onderschrijft deze constatering.

⁵ Zie Handreiking Watertoets, waarborg voor water in ruimtelijke besluiten en plannen; oktober 2001.

4.3 Alternatieven en mma

De startnotitie (par. 5.3.2) beschrijft de uit te werken hoofdstructuur voor het totale gebied Brandevoort volgens het Masterplan. Daarbij is aangegeven dat gedacht wordt aan maximaal twee inrichtingsalternatieven, een meest milieuvriendelijk alternatief en een voorkeursalternatief.

De Commissie adviseert het aantal alternatieven te beperken door allereerst een meest milieuvriendelijk alternatief uit te werken en zo nodig vervolgens door aanpassing op onderdelen een voorkeursalternatief te ontwikkelen. Op deze wijze komen een beperkter aantal integrale alternatieven tot stand.

Besteed bij de ontwikkeling van het **meest milieuvriendelijk alternatief** aandacht aan de volgende onderwerpen:

1. het realiseren van hoge dichtheid en andere functies (incl. kantoren) aan de noordzijde van het spoor direct aansluitend aan de Veste; in het Masterplan is het gebied rond de voorstadhalte aangemerkt als woongebied met lage dichtheid. Bedrijven zijn gedacht in het meest noordelijk deel van het plangebied parallel aan de A270. De afstand van het bedrijventerrein tot de voorstadhalte is te groot om hiervan een stimulans uit te laten gaan voor het gebruik maken van OV. Voor de noordzijde van het spoor is derhalve een optie relevant waarbij ruimte is voor hoge woondichtheden en kantoren;
2. na te gaan welke mogelijkheden er zijn om compacte bebouwing te realiseren ten westen van de Veste gecombineerd met robuuste groene zones;
3. een duidelijke oriëntatie van bebouwing en infrastructuur (w.o. die voor langzaam verkeer routes) op de voorstadhalte. In het Masterplan is geen rekening gehouden met de komst van een voorstadhalte. Bij de inrichting van Brandevoort II kan dit alsnog gebeuren;
4. uit te gaan van een waterhuishoudkundige inrichting van Brandevoort II waarin conservering van gebiedseigen water en behoud van natte ecologische waarden (nieuwe groene aders en Coovelsch bos) centraal staat.

Ad 4.

Als referentie voor hoge waterstanden en te realiseren natuurdoeltypen, dient niet de uitgangssituatie van medio 1990 te worden gehanteerd, maar de situatie van voor de grote landbouwrationalisaties. Geef aan welke natuurdoeltypen worden nagestreefd voor het te ontwikkelen groen.

Maatregelen binnen het mma kunnen zijn:

- aanleg van wadi's;
- infiltratie van regenwater van schone verharde oppervlakten;
- minimaliseren of uitsluiten van de inlaat van gebiedsvreemd water vanuit het Eindhovens kanaal;
- realisering van een hoge grondwaterstand in combinatie met kruipruimteloos bouwen;
- andere inrichting van de diepe gracht rond de Veste door instellen van hoger peil of hogere afvoerdrempels; bij de huidige inrichting is de gracht zeer sterk drainerend en strijdig met het thema conservering;

- inrichting van groene aders langs de beken op basis van de ontwikkeling van gradiënten (hoogte, bodem en waterhuishouding (creëren van lokale kwelstromen));
- de ontwikkeling van kleinschalige groenelementen buiten de groene aders waar mogelijk gecombineerd met het behoud van archeologische vindplaatsen.

Geef bij natuuraanleg op onvergraven bodems (zeer voedselrijke uitgangssituatie) aan welke gerichte strategie voor inrichting en beheer gekozen wordt om de beoogde natuurdoelen te bereiken.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN EFFECTEN

De startnotitie geeft een overzicht van te verwachten effecten die in het MER beschreven gaan worden. De Commissie onderschrijft de vermelde aspecten. Zij heeft hierop de volgende aanvullingen:

De aspecten geomorfologie/bodem/water, vegetatie/fauna/ecosystemen en landschap/cultuurhistorie moeten niet alleen afzonderlijk maar juist ook in onderlinge samenhang worden besproken. Dit leidt tot een systeemanalyse die het fundament vormt voor de hydrologische en ecologische inrichting van het gebied. Ze biedt niet alleen referenties maar ook bouwstenen voor welke doelen waar kunnen worden gerealiseerd.

Besteed dus aandacht aan de functionele samenhang tussen het geohydrologische systeem en de vroegere (van voor rationalisatie), actuele en potentiële ecologische en landschappelijke waarden. Dit betekent een patroonanalyse waarin samenhang tussen abiotische (geologie, bodem en grondwater) en biotische aspecten (vegetatie, planten, dieren) wordt geïnterpreteerd naar functionele relaties. Door middel van illustraties en schema's kunnen de patronen worden verduidelijkt.

Beschrijf de kans op trillingshinder rondom verkeer- en vervoerassen.

Ga in op het aandeel van verschillende typen energiebronnen met de daarbij horende CO₂ emissies.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de autonome ontwikkeling worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

De Commissie beveelt aan om waar relevant ook de kostenaspecten te betrekken bij de vergelijking.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Beschrijf:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

De gemeente Helmond moet bij het besluit over het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de gemeente in het MER al een aanzet voor het onderzoeksprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren, kaarten en visuele impressies. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten een recente en duidelijke topografische ondergrond te gebruiken, topografische namen goed leesbaar in de kaart weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Beeldmateriaal kan ook in de samenvatting verhelderend werken.

In de samenvatting moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.